ASSIST_EE	
Originaali nimi ja versioon	Alcohol, Smoking and Substance Involvement Screening Test (version 3.0)
Originaali akronüüm	ASSIST
Nimi eesti keeles	Psühhoaktiivsete ainete väärtarvitamise sõeluuring v3.0? 3.1?
Akronüüm siinses kultuuriruumis kasutamiseks	ASSIST_EE
Originaali loomise aasta	2010
Viide hindamisvahendi originaalile	Humeniuk, Rachel, Henry-Edwards, S., Ali, Robert, Poznyak, Vladimir, Monteiro, Maristela G. et al. (2010). The Alcohol, Smoking and Substance involvement Screening Test (ASSIST): manual for use in primary care. World Health Organization. https://iris.who.int/handle/10665/44320
Originaali DOI	-
Originaali autor(id)	Humeniuk, R., Henry-Edwards, S., Ali, R., Poznyak, V., Monteiro, M. G. et al. (World Health Organization)
Kohandamise aasta	2025
Kohandaja(te) andmed (nimi, e-post)	L. Haring, K. Anni, A. Alapert, K. Kaur, A. Aluoja
Kohandatud hindamisvahendi viide	Kaur, K. (2025). Psühhoaktiivsete ainete väärtarvitamise sõeluuringu ASSIST valideerimine Eesti valimil. Magistritöö. Tartu Ülikool. (https://dspace.ut.ee/items/b5b8d956-645e-4ac5-a0d9-87fea2647ef9) Haring, L., Anni, K., Kaur, K., Alapert, A., ja Aluoja, A. (2025). Sõltuvushäirete olemasolu ja raskusastme hindamise mõõtevahendite kohandamine Eestis kasutamiseks. Uuringu raport.
Kohandatud hindamisvahendi DOI	-
Hinnatav valdkond	Tervisekäitumine ja elustiil; Vaimne tervis; Isiksus ja käitumine; Funktsioneerimisvõime (RFK kategooriad)
Funktsioneerimisvõime (RFK)	b130 Vaimse energia ja tungifunktsioonid; d570 Oma tervise eest hoolitsemine; d750 Mitteametlikud sotsiaalsed suhted; d760 Perekondlikud suhted; d850 Tasustatava töö tegemine; d870 Majanduslikult sõltumatu olemine
Hindamisvahendi kasutamise eesmärk	ASSISTi eesmärk on tuvastada isikud, kelle psühhoaktiivsete ainete tarvitamine võib olla tervisele või sotsiaalsele toimetulemisele kahjulik. Tervishoiutöötajad saavad testi abil määrata tarvitamise riskitaseme ning vajadusel pakkuda nõustamist, lühisekkumist või suunamist spetsialiseeritud teenustele.
Kasutusala	Teadusuuringud; Kliiniline praktika; Rahvatervishoiu seire; Tervise- ja sotsiaalvaldkonna teenusevajaduse hindamine
Sihtrühm vanuse lõikes	Täiskasvanud, eakad
	ASSIST on sõelküsimustik, mis võimaldab hinnata psühhoaktiivsete ainete, sealhulgas alkoholi, tubaka ja uimastite

Hindamisvahendi kirjeldus	tarvitamise mustreid ning sellega seotud riske esmatasandi tervishoius. Küsimustik koosneb kaheksast küsimusest (K1–K8) ja hindab üheksa ainegrupi (tubakas, alkohol, kannabinoidid, kokaiin, amfetamiini tüüpi stimulandid, inhalandid, rahustid ja unerohud, hallutsinogeenid, opioidid) ning vajadusel muude ainete tarvitamist. K1 selgitab, milliseid aineid on isik elu jooksul tarvitanud (v.a arsti ettekirjutusel); K2–K5 hindavad iga tarvitatud aine kohta tarvitamise sagedust, tungi, tarvitamisest tulenevaid probleeme ja kohustuste täitmata jätmist viimase kolme kuu jooksul; K6–K7 hindavad lähedaste muret tarvitamise pärast ja varasemaid katseid tarvitamist vähendada elu jooksul; K8 küsib ainete süstimise kohta. Iga aine kohta arvutatakse eraldi koguskoor, liites kokku K2–K7 punktid (K1 ja K8 skoori ei mõjuta; tubaka puhul K5 punkte ei arvestata). Koguskoori põhjal määratakse tarvitamise riskitase (madal, mõõdukas või kõrge) ning soovitatakse vastav sekkumine.
Hindamisvahendi alaskaalad, -domeenid või faktorid	Ainegruppide põhised alaskaalad: tubakas, alkohol, kannabinoidid, kokaiin, amfetamiini tüüpi stimulandid, inhalandid, rahustid ja unerohud, hallutsinogeenid, opioidid.
Küsimuste või väidete koguarv	8 (K2–K7 hinnatakse iga isiku poolt tarvitatava ainegrupi kohta eraldi)
Hinnatav periood	Viimased 3 kuud; elu jooksul
Hindamisvahend on Eestis kasutatav järgmistes keeltes	eesti, vene
Kasutamise viis	paber-pliiats, digitaalne, intervjuu
Hindamise viis	inimene ise (PRO). Mõõdiku saab täita ka tervishoiutöötaja, juhtumikorraldaja, lähedase või tugiisiku kaasabil või spetsialisti poolt läbiviidud intervjuuna.
Hindamisele kuluv aeg (ligikaudu)	5–10 minutit
Hindamisvahendi juurde kuuluvad:	• Originaalinstrumendi kasutusjuhend ehk manuaal, • Kohandatud kasutusjuhend • Läbiviimise juhend • Skoorimise juhend • Skooride tõlgendamise juhend • Vastuskaart (intervjuu vormis kasutamiseks)
	WHO ASSIST Working Group. The Alcohol, Smoking and Substance Involvement Screening Test (ASSIST): development,

Viited teadustöödele, kus on originaalinstrumendi psühhomeetrilisi omadusi hinnatud	reliability and feasibility. Addiction. 2002 Sep;97(9):1183-94. doi: 10.1046/j.1360-0443.2002.00185.x. PMID: 12199834. Humeniuk R, Ali R, Babor TF, Farrell M, Formigoni ML, Jittiwutikarn J, et al. Validation of the Alcohol, Smoking And Substance Involvement Screening Test (ASSIST). Addiction. 2008;103(6):1039-47. doi: 10.1111/j.1360-0443.2007.02114.x. PMID: 18373724.
Viide kohandatud hindamisvahendi psühhomeetrilistele näitajatele	Kaur, K. (2025). Psühhoaktiivsete ainete väärtarvitamise sõeluuringu ASSIST valideerimine Eesti valimil. Magistritöö. Tartu Ülikool. (https://dspace.ut.ee/items/b5b8d956-645e-4ac5-a0d9-87fea2647ef9) Haring, L., Anni, K., Kaur, K., Alapert, A., ja Aluoja, A. (2025). Sõltuvushäirete olemasolu ja raskusastme hindamise mõõtevahendite kohandamine Eestis kasutamiseks. Uuringu raport.
Hindamisvahendi loomisel või kohandamisel läbitud sammud	• Sisuvaliidsuse hindamine (eksperdirühm, sisuanalüüs), • Tõlge vähemalt kahe sõltumatu tõlkija poolt, • Sõltumatu tagasitõlge • Sõnastuse ühtlustamine • Tõlke ja originaali vastavuse hindamine • Sihtrühma tagasiside • Pilootuuring • Psühhomeetriliste omaduste hindamise uuring
Loomise või tõlkimise ja kohandamise protsessi kirjeldus	ASSIST_EE valideeriti Tervise Arengu Instituudi projektis „Sõltuvushäirete psühhomeetriliste mõõdikute valideerimise uuring“. WHO poolt eesti keelde tõlgitud ASSIST v3.1 kohandati Eesti kasutuskonteksti jaoks ning hinnati selle psühhomeetrilisi omadusi 616 täisealise Eesti valimil. Uuringus hinnati sisereliaablust, konvergentset valiidsust, hindamisviiside vahelist reliaablust, diagnostilist täpsust ja äralõikepunkte. ASSIST_EE tulemused olid kooskõlas varasemate rahvusvaheliste uuringutega. Täpsem info: Kaur, K. (2025). Psühhoaktiivsete ainete väärtarvitamise sõeluuringu ASSIST valideerimine Eesti valimil.
Selle versiooni omaduste ja kasutamise kohta on Eestis uuritud	• Sisereliaablus (Cronbachi α) • Konstrukti valiidsus: konvergentne ja eristav valiidsus • Hindamisviiside vaheline reliaablus (enesehinnang ja vaimse tervise õe läbiviidud hindamine) • Diagnostiline täpsus: tundlikkus ja spetsiifilisus (alkohol, kannabinoidid, amfetamiini tüüpi stimulandid) • Äralõikepunktid (cut-off points)
	ASSIST_EE valideerimisuuring viidi läbi 616 täisealise Eesti osaleja valimil (keskmine vanus 34 aastat; 59% naised; 358 isikustatud ehk ravile pöördunud isikut ja 258 anonüümset osalejat). Psühhoaktiivsete ainete põhiste koguskooride sisereliaablus (Cronbachi α) oli alkoholi, kannabinoidide ja amfetamiini tüüpi

Psühhomeetriliste omaduste kirjeldus	stimulantide (ATS) puhul 0,89, kokaiini ja opioidide puhul 0,87, rahustite või uinutite puhul 0,81, hallutsinogeenide puhul 0,75 ja tubakatoodete puhul 0,67; inhalantide kohta α-d ei arvutatud (n = 12). Konvergentne valiidsus oli hea: ASSIST_EE koguskoorid korreleerusid tugevalt sarnaseid konstrukte hindavate instrumentide skooridega (Spearmani ρ = 0,59–0,91; alkoholi koguskoor ja AUDIT_EE ρ = 0,91, AUDIT-C_EE ρ = 0,84, SDS_EE ρ = 0,86); nõrgim oli seos kokaiini ja SDS_EE vahel (ρ = 0,59). Enesehinnangulise ja vaimse tervise õe läbiviidud hindamise koguskoorid korreleerusid kõigi ainete puhul ρ = 0,74–0,94 ning keskmised skoorid ei erinenud oluliselt (p > 0,05), välja arvatud kokaiini puhul, kus enesehinnanguline skoor oli kõrgem (p = 0,018). DSM-5 järgi tarvitamishäirega isikute koguskoorid olid alkoholi, kannabinoidide ja ATS puhul oluliselt kõrgemad kui häireta isikutel (p < 0,001). Optimaalsed koguskoori äralõikepunktid DSM-5 tarvitamishäire tuvastamiseks olid alkoholi puhul 15 (AUC = 0,88; tundlikkus 0,83; spetsiifilisus 0,82), kannabinoidide puhul 7 (AUC = 0,94; tundlikkus 0,86; spetsiifilisus 0,95) ning ATS puhul 6 (AUC = 0,80; tundlikkus 0,61; spetsiifilisus 0,93). Kordustesti reliaablust ei ole uuritud ning inhalantide ja opioidide puhul ei olnud valimi väiksuse tõttu mõne analüüsi läbiviimine võimalik.
Omandiõigused ja levitamise tingimused	Vabalt kasutatav, kuid viitamine on nõutud.
Kasutamise nõuded	Mõõtevahend on mõeldud kasutamiseks esmatasandil või vaimse tervise spetsialisti poolt (nt sotsiaaltöötaja, psühholoog, vaimse tervise õde, pereõde, perearst, psühhiaater). Väljaõpe: Mõõdiku kasutamisel lühisekkumise osana on vajalik vastav väljaõpe.
Kaardistamise kuupäev	20.05.2026